# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

18 päivänä lokakuuta 2005 *

Asiassa C-405/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Gerechtshof te 's-Gravenhage (Alankomaat) on esittänyt 28.8.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.9.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**Class International BV**

vastaan

**Colgate-Palmolive Company,**

**Unilever NV,**

**SmithKline Beecham plc** ja

**Beecham Group plc,**

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ja J. Malenovský sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, A. Borg Barthet, M. Ilešič ja J. Klučka,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.3.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Class International BV, edustajanaan advocaat G. van der Wal,

— SmithKline Beecham plc ja Beecham Group plc, edustajanaan advocaat M. A. A. van Wijngaarden,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään N. B. Rasmussen, W. Wils ja H. van Vliet,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.5.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1; jäljempänä direktiivi) 5 artiklan 1 kohdan ja 3 kohdan b ja c alakohdan ja yhteisön tavaramerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1; jäljempänä asetus) 9 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan b ja c alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Class International BV (jäljempänä Class International) sekä SmithKline Beecham plc (jäljempänä SmithKline Beecham) ja Beecham Group plc (jäljempänä Beecham Group) ja jossa on kysymys siitä, että kaksi viimeksi mainittua yhtiötä on hakenut takavarikkoon tavaroita, jotka oli varustettu niiden tavaramerkillä, jotka olivat peräisin Euroopan yhteisön ulkopuolelta ja jotka tavaroiden omistaja Class International oli varastoinut Rotterdamissa sijaitsevaan varastoon.

**Yhteisön oikeussäännöt**

3 Direktiivin 5 artiklan otsikkona on Tavaramerkkiin kuuluvat oikeudet, ja sen sanamuoto on seuraava:

"1. Rekisteröidyn tavaramerkin haltijalla on yksinoikeus tavaramerkkiin. Tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan käyttämästä elinkeinotoiminnassa:

a) merkkiä, joka on sama kuin tavaramerkki ja samoja tavaroita tai palveluja varten kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkki on rekisteröity;

— —

3. [1 kohdassa] säädetyin edellytyksin voidaan kieltää muun muassa:

— —

b) tavaroiden tarjoaminen tai liikkeelle laskeminen tai niiden varastoiminen tällaista tarkoitusta varten merkkiä käyttäen taikka palvelujen tarjoaminen tai suorittaminen merkkiä käyttäen;

c) tavaroiden maahantuonti — — merkkiä käyttäen;

— —"

4 Asetuksen 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdan b ja c alakohdassa määritellään samoin sanoin yhteisön tavaramerkkiin kuuluvat oikeudet.

5 Direktiivin 7 artiklassa, jonka otsikko on Tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien sammuminen, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tavaramerkin haltija ei saa kieltää tavaramerkin käyttämistä niissä tavaroissa, jotka haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille yhteisössä tätä tavaramerkkiä käyttäen."

6 Asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa säädetään samoin sanoin yhteisön tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien sammumisesta.

7 Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin 2.5.1992 (EYVL 1994, L 1, s. 3), 65 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan talousalueella (jäljempänä myös ETA) sovellettavat henkistä, teollista ja kaupallista omaisuutta koskevat erityismääräykset ja -järjestelyt sisältyvät muun muassa tämän sopimuksen liitteeseen XVII.

8 Kyseisessä liitteessä olevassa 4 kohdassa mainitaan direktiivi.

9 ETA-sopimuksen tarkoituksiin siinä muutetaan direktiivin 7 artiklan 1 kohtaa siten, että ilmaus "yhteisössä" korvataan sanoilla "jossakin sopimuspuolessa".

10 Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) 91 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Ulkoisessa passitusmenettelyssä on seuraavien tavaroiden voitava liikkua yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta toiseen:

a) muut kuin yhteisötavarat tuontitullitta tai ilman muita maksuja ja niihin sovellettavia kauppapoliittisia toimenpiteitä;

— —"

11 Tullikoodeksin 98 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tullivarastointimenettelyssä tullivarastoon voidaan varastoida:

a) muita kuin yhteisötavaroita, jolloin niistä ei kanneta tuontitulleja eikä niihin sovelleta kauppapoliittisia toimenpiteitä;

— —"

12 Tullikoodeksin 58 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei toisin säädetä, tavaroille voidaan milloin tahansa osoittaa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tulliselvitysmuoto riippumatta tavaroiden luonteesta, paljoudesta, alkuperästä taikka lähtö- tai määräpaikasta.

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä soveltamasta kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja — — teollisen tai kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi."

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

13 SmithKline Beecham ja Beecham Group, jotka kuuluvat GlaxoSmithKline -ryhmään ja joiden kotipaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ovat Aquafresh-tavaramerkin erillisiä haltijoita; kysymys on erityisesti hammastahnoja varten rekisteröidyistä yhteisön tavaramerkeistä ja Benelux-tavaramerkkivirastossa rekisteröidyistä tavaramerkeistä.

14 Class International toi helmikuussa 2002 yhteisöön Rotterdamissa kontin, joka sisälsi Aquafresh-tavaramerkillä varustettuja hammastahnoja, joka oli ostettu eteläafrikkalaiselta Kapex International -nimiseltä yritykseltä.

15 SmithKline Beechamin ja Beecham Groupin (jäljempänä yhdessä Beecham) saatua tietää, että nämä hammastahnat saattoivat olla väärennettyjä, ne hakivat kontin takavarikkoon 5.3.2002.

16 Takavarikoitujen tavaroiden huhtikuussa 2002 tehdyssä tarkastuksessa ilmeni, että kysymys oli alkuperäisistä eikä väärennetyistä tavaroista.

17 Class International vaati Rechtbank te Rotterdamissa takavarikon peruuttamista ja Beechamin velvoittamista korvaamaan vahingon, jonka se väitti kärsineensä.

18 Nämä vaatimukset hylättiin 24.5.2002 tehdyllä päätöksellä.

19 Class International haki tähän päätökseen muutosta Gerechtshof te 's-Gravenhagessa.

20 Se väittää kyseisessä tuomioistuimessa, että takavarikoituja tuotteita ei ole maahantuotu, vaan ne ovat passitusmenettelyssä.

21 Gerechtshof toteaa, että ei ole näytetty, että tavaroille olisi jo ollut ostaja ajankohtana, jolloin ne saapuivat Alankomaihin tai jolloin ne takavarikoitiin. Sen mukaan ei ole poissuljettua, että ensimmäinen ostaja olisi sijoittautunut Euroopan talousalueelle. Se toteaa, että useat sille esitetyt väitteet koskevat kysymystä siitä, onko alkuperäisten tavaroiden väliaikaista varastoimista tullivarastoon tullioikeudellisella statuksella T 1 ja/tai tavaroiden kauttakuljetusta Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin pidettävä tavaramerkin käyttönä.

22 Koska Gerechtshof te 's-Gravenhage katsoi, että asian ratkaisu edellyttää direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ja 3 kohdan b ja c alakohdan sekä asetuksen 9 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan b ja c alakohdan tulkintaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Saako tavaramerkin haltija kieltää sen, että direktiivissä — — ja/tai asetuksessa N:o 40/94 — — tarkoitetulla tavaramerkillä varustettuja tavaroita tuodaan (välittömästi tai välillisesti) ilman hänen suostumustaan kolmansista maista jäsenvaltion alueelle (tässä tapauksessa Alankomaiden/Benelux-maiden alueelle) jäljempänä tarkoitettavaa kauttakulkua tai kauttakulkukauppaa varten?

2) Kattaako direktiivin —— 5 artiklan 1 kohdan johdantolauseessa, luettuna yhdessä 5 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdan kanssa, sekä asetuksen —— 9 artiklan 1 kohdan johdantolauseessa, luettuna yhdessä 9 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdan kanssa, tarkoitettu merkin käyttö elinkeinotoiminnassa sen, että (direktiivissä ——, [Benelux-maiden yhtenäisessä tavaramerkkilaissa] ja/tai asetuksessa —— tarkoitetulla tavaramerkillä varustetut) alkuperäiset tavarat varastoidaan tullitoimipaikkaan tai tullivarastoon, kun tavaramerkin haltija tai joku muu hänen suostumuksellaan ei ole tuonut kyseisiä Euroopan talousalueen ulkopuolelta peräisin olevia tavaroita Euroopan talousalueelle ja kun niillä on muun kuin yhteisötavaran tullitekninen asema (esimerkiksi T 1 tai hallinnollinen saateasiakirja)?

3) Onko kysymyksiin 1 ja 2 vastattaessa merkitystä sillä, onko kyseisten tavaroiden lopullinen määränpää selvillä niiden saapuessa jäsenvaltion alueelle tai onko näiden tavaroiden osalta tehty (kauppa)sopimus kolmannessa maassa olevan asiakkaan kanssa?

4) Onko kysymyksiin 1, 2 ja 3 vastattaessa merkitystä erityisillä olosuhteilla, kuten seuraavilla:

a) sillä, että kauppias, joka on kyseisten tavaroiden omistaja tai joka voi ainakin määrätä niistä ja/tai harjoittaa rinnakkaiskauppaa, on sijoittautunut johonkin jäsenvaltioon

b) sillä, että jäsenvaltioon sijoittautunut kauppias on tästä jäsenvaltiosta käsin tarjonnut ostettavaksi näitä tavaroita taikka myynyt ne toiselle jäsenvaltioon sijoittautuneelle kauppiaalle, kun tavaroiden toimituspaikkaa ei ole (vielä) määritetty

c) sillä, että jäsenvaltioon sijoittautunut kauppias on tästä jäsenvaltiosta käsin tarjonnut ostettavaksi näitä tavaroita taikka myynyt ne toiselle jäsenvaltioon sijoittautuneelle kauppiaalle, kun tällä tavalla ostettavaksi tarjottujen tai myytyjen tavaroiden toimituspaikka on tosin määritetty mutta ei sen sijaan tavaroiden lopullista määränpäätä ja kun siitä, että kyse on muista kuin yhteisötavaroista (eli passitustavaroista), on — tai tilanteen mukaan ei ole — nimenomaisesti ilmoitettu tai sopimuksessa määrätty

d) sillä, että jäsenvaltioon sijoittautunut kauppias on tarjonnut ostettavaksi näitä tavaroita taikka myynyt ne Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneelle kauppiaalle, kun tavaroiden toimituspaikka ja/tai lopullinen määränpää on määritetty tai kun sitä ei ole määritetty

e) sillä, että jäsenvaltioon sijoittautunut kauppias on tarjonnut ostettavaksi näitä tavaroita taikka myynyt ne Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneelle kauppiaalle, josta (rinnakkaiskauppaa harjoittava) kauppias tietää tai hänellä on painavia syitä epäillä, että kyseinen kauppias myy nämä tavarat edelleen tai toimittaa ne Euroopan talousalueella oleville kuluttajille?

5) Onko kysymyksessä 1 mainittuihin säännöksiin sisältyvää tarjoamisen käsitettä tulkittava niin, että se kattaa myös sen, että (direktiivissä — —, [Benelux-maiden yhtenäisessä tavaramerkkilaissa] ja/tai asetuksessa — — tarkoitetulla tavaramerkillä varustettuja) alkuperäisiä tavaroita, jotka on varastoitu tullitoimipaikkaan tai tullivarastoon jäsenvaltion alueelle, tarjotaan (ostettavaksi) edellä kysymyksissä 3 ja 4 tarkoitetuissa olosuhteissa, kun tavaramerkin haltija tai joku muu hänen suostumuksellaan ei ole tuonut kyseisiä Euroopan talousalueen ulkopuolelta peräisin olevia tavaroita Euroopan talousalueelle ja kun niillä on muun kuin yhteisötavaran tullitekninen asema (esimerkiksi T 1 tai hallinnollinen saateasiakirja)?

6) Millä osapuolella on todistustaakka kysymyksissä 1, 2 ja 5 mainittujen toimien osalta?"

## Ennakkoratkaisukysymykset

### *Alustavat huomautukset*

23 Kysymykset koskevat tavaroita, jotka ovat peräisin Euroopan talousalueen ulkopuolelta ja jotka on tuotu Euroopan talousalueelle, kun otetaan huomioon ETA-sopimuksella direktiivin 7 artiklan 1 kohtaan tehty muutos, ja tarkoituksena on määritellä tavaramerkin haltijan tilanne direktiivin 5 artiklassa säädetyn yksinoikeuden sammumista koskevan säännön mukaisesti.

24 Esitetyt kysymykset koskevat myös ulkoista passitusmenettelyä ja tullivarastointimenettelyä, jotka ovat tullikoodeksissa säädettyjä suspensiomenettelyjä.

25 On huomattava, että vaikka ETA-sopimuksen liitteessä XVII mainitaan direktiivi sen mukaan sovellettavien yhteisten sääntöjen joukossa, asetusta ei ole sen antamisen jälkeen integroitu tähän liitteeseen.

26 Lisäksi on huomattava, että tullikoodeksia ei yhteisön ulkopuolella sovelleta niissä Euroopan vapaakauppa-alueen valtioissa, jotka ovat sopimuspuolina ETA-sopimuksessa, jolla perustettiin vapaakaupan alue eikä tulliliittoa.

27 Näiden toteamusten valossa ja koska pääasian ratkaisu ei kansallisen tuomioistuimen ilmoittamien seikkojen valossa edellytä ETA-alueen huomioon ottamista, tässä tuomiossa jäljempänä ja yhteisöjen tuomioistuimen vastauksissa viitataan pelkästään yhteisön alueeseen.

*Tavaramerkin haltijan mahdollisuus kieltää se, että tavaramerkillä varustettuja alkuperäisiä tavaroita tuodaan yhteisöön ulkoista passitusmenettelyä tai tullivarastointimenettelyä käyttäen*

28 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisen kysymyksensä ulkoista passitusmenettelyä koskevassa ensimmäisessä osassa sekä toisessa kysymyksessään, onko direktiivin 5 artiklan 1 kohtaa ja 3 kohdan c alakohtaa sekä asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää tällä tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tavaroiden tuonti

yhteisöön ulkoista passitusmenettelyä tai tullivarastointimenettelyä käyttäen, kun tavaroita ei ole aiemmin laskettu liikkeelle yhteisössä kyseisen tavaramerkin haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Kansallinen tuomioistuin kysyy lisäksi kolmannella kysymyksellään, jota on syytä tarkastella yhdessä ensimmäisen kysymyksen ensimmäisen osan ja toisen kysymyksen kanssa, voiko tavaramerkin haltija ainakin asettaa kyseisten tavaroiden ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asettamisen edellytykseksi sen, että tavaroiden saapuessa yhteisön alueelle on jo vahvistettu niiden lopullinen määränpää kolmannessa maassa esimerkiksi kauppasopimuksen nojalla.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

29 Class International väittää, että alkuperäisten tavaroiden asettaminen ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn ei ole direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua "[tavaramerkin] käyttämistä elinkeinotoiminnassa" eli käyttöä, jonka tavaramerkin haltija voi kyseisten säännösten nojalla kieltää. Tavaramerkin haltijan yksinoikeuden sammumista koskevan säännön, joka ilmenee direktiivin 7 artiklan 1 kohdasta ja asetuksen 13 artiklan 1 kohdasta, ainoana tarkoituksena on myöntää kyseiselle haltijalle alueellinen yksinoikeus tuotteidensa ensimmäiseen markkinoille saattamiseen yhteisössä. Tavaroiden asettaminen ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn ei ole tavaroiden markkinoille saattamista yhteisössä.

30 Sen mukaan tavaramerkin haltija ei voi missään tapauksessa asettaa tällaisen sijoittamisen edellytykseksi sitä, että on jo olemassa vahvistettu lopullinen määränpää kolmannessa maassa. Jos tällainen edellytys voitaisiin asettaa, tavaramerkillä varustettujen tuotteiden kauttakulku, jota on tapahtunut niin kauan kuin itse tavaramerkitkin ovat olleet olemassa, tulisi mahdottomaksi tai hyvin vaikeaksi; lainsäätäjän tarkoitus ei millään tavoin ole ollut, että tavaramerkkejä koskevien säännösten yhteisvaikutus johtaisi tällaiseen tulokseen.

31 Beecham katsoo, että tavaramerkin haltija voi kieltää tavaramerkillään varustettujen t alkuperäisten tavaroiden tuonnin yhteisöön ulkoisessa passitusmenettelyssä tai tullivarastointimenettelyssä. Se korostaa, että tullikoodeksin 58 artiklan 2 kohdan mukaan voidaan soveltaa kieltoja ja rajoituksia, jotka ovat perusteltuja teollisen tai kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Sillä, että tavarat eivät vielä ole EY 24 artiklassa tarkoitetuin tavoin vapaassa vaihdannassa, ei ole vaikutusta. Sen mukaan joka tapauksessa on olemassa erittäin todellinen ja pysyvä vaara siitä, että ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asetetut tavarat luovutetaan vapaaseen vaihdantaan. Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu maahantuonnin käsite tarkoittaa loppujen lopuksi tavaroiden aineellista tuontia yhteisöön, ja se on erotettava tullilainsäädännössä tarkoitetusta maahantuonnin käsitteestä. Merkitystä ei ole sillä, onko tavaroiden lopullinen määränpää selvillä niiden tuontiajankohtana.

32 Euroopan yhteisöjen komissio katsoo, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu maahantuonnin käsite kattaa tuonnin, jonka tarkoituksena on tavaran myynti yhteisössä. Tämä päätelmä on sopusoinnussa EY 24 artiklassa vapaassa vaihdannassa oleville tuotteille annetun määritelmän kanssa. Kun tavarat eivät ole vapaassa vaihdannassa, tavaramerkin haltija ei siis komission mukaan lähtökohtaisesti voi kieltää alkuperäisten tavaroiden tuontia ulkoisessa passitusmenettelyssä tai tullivarastointimenettelyssä.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

33 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ja asetuksen 13 artiklan 1 kohdan vaikutuksena on siis, että tavaramerkin haltijalla olevat oikeudet sammuvat vain niissä tilanteissa, joissa tavarat on laskettu liikkeelle yhteisössä. Näin ollen tavaramerkin haltija voi

myydä tavaroitaan yhteisön ulkopuolella, eikä tällaisesta myynnistä seuraa, että hänellä yhteisössä olevat oikeudet sammuisivat. Täsmentäessään, että tavaroiden markkinoille saattaminen yhteisön ulkopuolella ei sammuta tavaramerkin haltijan oikeutta kieltää sitä, että nämä tavarat tuodaan yhteisöön ilman hänen suostumustaan, yhteisöjen lainsäätäjä on näin ollen mahdollistanut sen, että tavaramerkin haltija voi määrätä tavaramerkillä varustettujen tavaroiden ensimmäisestä liikkeelle laskemisesta yhteisössä (ks. erityisesti direktiivin ja ETA:han viittauksen osalta asia C-414/99, Zino Davidoff ja Levi Strauss, tuomio 20.11.2001, Kok. 2001, s. I-8691, 33 kohta).

34 Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu maahantuonti, jonka tavaramerkin haltija voi kieltää sillä perusteella, että se on näiden kummankin artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tavaramerkin käyttämistä elinkeinotoiminnassa, edellyttää siis sitä, että tavarat tuodaan yhteisöön siinä tarkoituksessa, että ne lasketaan siellä liikkeelle.

35 Kolmannesta maasta peräisin olevien tavaroiden liikkeelle laskeminen yhteisössä riippuu niiden luovuttamisesta vapaaseen vaihdantaan EY 24 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä.

36 Muiden kuin yhteisötavaroiden asettaminen ulkoisen passitusmenettelyn tai tullivarastointimenettelyn kaltaiseen tullimenettelyyn eroaa vapaaseen liikkeeseen luovutuksesta, joka tullikoodeksin 79 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan antaa yhteisötavaroiden tullioikeudellisen aseman muille kuin yhteisötavaroille.

37 Tullikoodeksin 37 artiklan 2 kohdan mukaan muut kuin yhteisötavarat, jotka ovat ulkoisessa passitusmenettelyssä tai tullivarastointimenettelyssä, ovat tullivalvonnassa, kunnes niiden tullioikeudellinen asema muuttuu ja niistä tulee yhteisötavaroita. Tullikoodeksin 91 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 98 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan niihin ei sovelleta tuontitulleja eikä kauppapoliittisia toimenpiteitä. Kolmannesta maasta peräisin olevat tavarat, jotka asetetaan ulkoiseen passitusmenettelyyn, kulkevat yleensä yhden tai useamman jäsenvaltion kautta, jotta ne sitten kuljetetaan johonkin muuhun kolmanteen maahan. Tullivarastoitavat muut kuin yhteisötavarat puolestaan varastoidaan yleensä yhteisön tullialueella odotettaessa lopullista määränpäätä, joka ei välttämättä ole tiedossa varastointihetkellä.

38 Vapaaseen liikkeeseen luovutetuista muista kuin yhteisötavaroista sitä vastoin tulee yhteisötavaroita. Ne pääsevät tavaroiden vapaan liikkuvuuden piiriin EY 23 artiklan 2 kohdan nojalla. EY 24 artiklan ja tullikoodeksin 79 artiklan toisen kohdan mukaisesti niihin on sovellettava maahantuontia koskevia muodollisuuksia, niistä on kannettava lain mukaiset tullit ja tarvittaessa niihin on sovellettava kauppapoliittisia toimenpiteitä.

39 Tullikoodeksin 48 artiklan mukaan tullille esitetyille muille kuin yhteisötavaroille on osoitettava tällaisille tavaroille sallittu tulliselvitysmuoto.

40 Tullikoodeksin 4 artiklan 15 ja 16 kohdan, 37 artiklan 2 kohdan ja 182 artiklan mukaan nämä tulliselvitysmuodot ovat seuraavat:

— tavaran asettaminen tullimenettelyyn, esimerkiksi luovutus vapaaseen liikkeeseen, passitus tai tullivarastointi

— tavaroiden siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon

— tavaroiden jälleenvienti yhteisön tullialueelta

— tavaroiden hävittäminen

— tavaroiden luovutus valtiolle.

41 Tullikoodeksin 58 artiklan 1 kohdan mukaan tavaroille voidaan milloin tahansa osoittaa tulliselvitysmuoto riippumatta tavaroiden luonteesta, paljoudesta, alkuperästä taikka lähtö- tai määräpaikasta.

42 Näin ollen muille kuin yhteisötavaroille, jotka on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn, voidaan milloin tahansa osoittaa jokin muu tulliselvitysmuoto. Ne voidaan muun muassa asettaa johonkin toiseen tullimenettelyyn, esimerkiksi luovuttaa vapaaseen liikkeeseen tai jälleenviedä yhteisön alueen ulkopuolelle.

43 Vapaaseen liikkeeseen luovuttaminen, joka on yhteisössä markkinoille saattamisen edellytys, on siis vain yksi niistä vaihtoehdoista, jotka ovat avoinna toimijalle, joka on tuonut tavarat yhteisön tullialueelle.

44 Niin kauan kuin tätä vaihtoehtoa ei ole valittu ja niin kauan kuin noudatetaan sen tulliselvitysmuodon — muun kuin vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen — ehtoja, johon tavarat on osoitettu, pelkästään se, että tavarat aineellisesti tuodaan yhteisön alueelle, ei ole direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua maahantuontia, eikä se merkitse näiden säännösten 1 kohdassa tarkoitettua tavaramerkin käyttöä elinkeinotoiminnassa.

45 Tavaramerkin haltija ei siis voi näiden säännösten nojalla kieltää sitä tai asettaa sen edellytykseksi, että lopullinen määränpää kolmannessa maassa on jo vahvistettu esimerkiksi kauppasopimuksen nojalla.

46 Tätä päätelmää ei aseta kyseenalaiseksi tullikoodeksin 58 artiklan 2 kohta, jonka nojalla asianomaisen toimijan suorittama tulliselvitysmuodon valinta ei estä soveltamasta kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja esimerkiksi teollisoikeuksien tai kaupallisten oikeuksien suojelemiseksi.

47 Kysymyksessä oleva säännös koskee vain tilanteita, joissa tulliselvitysmuoto loukkaa teollisoikeuksia tai kaupallisia oikeuksia. Muiden kuin yhteisötavaroiden asettaminen suspensiomenettelyyn ei mahdollista niiden liikkeelle laskemista yhteisössä, kun niitä ei ole luovutettu vapaaseen liikkeeseen. Tavaramerkkien alalla tällainen tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tavaroiden asettaminen ei siis itsessään loukkaa haltijan oikeutta kontrolloida ensimmäistä markkinoille saattamista yhteisössä.

48 Väite, jonka mukaan on olemassa todellinen ja pysyvä vaara siitä, että ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asetetut tavarat luovutetaan vapaaseen liikkeeseen, ei ole tarkasteltuun kysymykseen annettavan vastauksen kannalta ratkaiseva.

49 Kukin toimija voi myös milloin tahansa luovuttaa vapaaseen liikkeeseen muita kuin yhteisötavaroita heti niiden saavuttua tullialueelle ilman, että on asettanut niitä ennalta suspensiomenettelyyn.

50 Ensimmäisen kysymyksen ensimmäiseen osaan sekä toiseen ja kolmanteen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 5 artiklan 1 kohtaa ja 3 kohdan c alakohtaa ja asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että tavaramerkin haltija ei voi kieltää pelkkää tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tavaroiden tuontia yhteisöön ulkoista passitusmenettelyä tai tullivarastointimenettelyä käyttäen, kun tavaroita ei ole jo aiemmin laskettu liikkeelle yhteisössä kyseisen tavaramerkin haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tavaramerkin haltija ei voi asettaa kyseisten tavaroiden ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asettamisen edellytykseksi sitä, että tavaroiden saapuessa yhteisön alueelle on jo vahvistettu niiden lopullinen määränpää kolmannessa maassa esimerkiksi kauppasopimuksen nojalla.

*Tavaramerkin haltijan mahdollisuus kieltää ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asetettujen alkuperäisten tavaroiden ostettavaksi tarjoaminen tai myynti*

51 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisen kysymyksensä toisessa osassa sekä neljännessä ja viidennessä kysymyksessään, joita on syytä tarkastella yhdessä, voivatko direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut käsitteet tavaroiden "tarjoaminen" ja "liikkeelle laskeminen" kattaa sellaisten tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tuotteiden, jotka ovat tullioikeudelliselta asemaltaan muita kuin yhteisötavaroita, tarjoamisen ja vastaavasti myynnin, kun tarjoaminen tapahtuu ja/tai myynti toteutuu sinä aikana, kun tavarat on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn. Siltä varalta, että kysymykseen vastataan myöntävästi, kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, missä olosuhteissa tavaramerkin haltija voi kieltää tällaisen tarjoamisen tai tällaisen myynnin.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

52 Class International väittää, että muiden kuin yhteisötavaroiden — riippumatta siitä, ovatko tavarat yhteisön alueella — tarjoamista ostettavaksi ei voida pitää tavaramerkin käyttönä elinkeinotoiminnassa, edellyttäen, että tarjoamisen tavoitteena tai seurauksena ei ole tavaramerkillä varustettujen tavaroiden liikkeelle laskeminen yhteisössä. Tavaramerkin haltija ei siis voi kieltää ostettavaksi tarjoamista pelkästään sillä perusteella, että se tapahtuu sinä aikana, kun tavarat on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn. Huolimatta siitä, että riidanalaiset tavarat ovat tullioikeudelliselta asemaltaan muita kuin yhteisötavaroita, tavaramerkin haltija voi vedota siihen, että hänen yksinoikeuttaan on loukattu, ainoastaan silloin, kun hän näyttää toteen tosiseikat, joiden nojalla voidaan päätellä, että moititun toimijan ilmeinen tarkoitus on laskea tavarat liikkeelle yhteisössä. Tältä osin kansallisen tuomioistuimen neljännessä kysymyksessään esittämät seikat eivät ole ratkaisevia.

53 Beecham väittää, että alkuperäisten tavaroiden, jotka ovat muita kuin yhteisön tavaroita ja jotka on asetettu tullivarastointimenettelyyn, tarjoaminen ostettavaksi kuuluu direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamisalaan. Tavaramerkin haltija voi siis sen mukaan kieltää tällaisen tarjoamisen. Mikään neljännessä kysymyksessä tarkoitetusta tilanteesta ei muuta tätä näkemystä.

54 Komissio katsoo, että kysymyksessä oleva ostettavaksi tarjoaminen ei välttämättä kuulu direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b alakohdan eikä asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan alaan. Tavaroita voidaan tarjota potentiaaliselle ostajalle, jonka osalta on käytännöllisesti katsoen varmaa, että hän ei myy niitä yhteisössä. Direktiiviä ja asetusta rikotaan vain tilanteessa, jossa tavaroita tarjotaan ostettavaksi sellaiselle ostajalle, joka kaiken todennäköisyyden mukaan luovuttaa ne vapaaseen liikkeeseen ja myy niitä yhteisössä. Neljännessä kysymyksessä tarkoitetut tosiseikat voivat olla tältä osin merkityksellisiä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin punnita näitä intressejä ja ratkaista, onko näytetty toteen, että tavaroita ei tulla luovuttamaan vapaaseen liikkeeseen yhteisössä.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

55 Kuten tämän tuomion 44 kohdasta ilmenee, muita kuin yhteisötavaroita, jotka on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn, ei ole pidettävä direktiivin 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetuin tavoin maahantuotuina.

56 Tällaisia tavaroita voidaan tarjota ostettavaksi tai myydä kolmansiin maihin.

57 Kun tavarat ovat tavaramerkillä varustettuja alkuperäisiä tavaroita, tavaramerkin haltijan oikeutta kontrolloida niiden ensimmäistä vaihdantaan saattamista yhteisössä ei tällöin loukata.

58 Jos sitä vastoin tarjoaminen tai myynti merkitsee välttämättä tavaramerkillä varustettujen tavaroiden liikkeelle laskemista yhteisössä, niiden tavaramerkin haltijalle direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa annettua yksinoikeutta loukataan riippumatta siitä, mihin tarjouksen adressaatti tai tavaroiden ostaja on sijoittautunut ja riippumatta lopulta tehtävän sopimuksen mahdollisista jälleenmyyntiä tai tavaroiden tullioikeudellista asemaa rajoittavista määräyksistä. Tarjoaminen tai myynti on siis direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua [tavaramerkin] käyttöä elinkeinotoiminnassa. Tästä seuraa, että tavaramerkin haltija voi kieltää sen direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti.

59 Pelkästään sen kansallisen tuomioistuimen neljännen kysymyksen a ja e kohdassa mainitun tai niiden taustalta luettavissa olevan seikan perusteella, että tavaroiden omistaja, tarjouksen adressaatti tai ostaja ryhtyy rinnakkaiskauppaan, ei kuitenkaan voida olettaa, että on olemassa vaara liikkeelle laskemisesta yhteisössä. On oltava muita seikkoja, joilla voidaan näyttää toteen, että tarjous tai myynti merkitsevät väistämättä sitä, että kysymyksessä olevat tavarat lasketaan liikkeelle yhteisössä.

60 Lisäksi tavaramerkin haltija voi vedota kielto-oikeuteensa vain sellaista toimijaa kohtaan, joka laskee tai aikoo laskea liikkeeseen yhteisössä tällä tavaramerkillä varustettuja muita kuin yhteisötavaroita tai tarjoaa tai myy näitä tavaroita toiselle toimijalle, joka väistämättä laskee ne liikkeelle yhteisössä. Se ei voi käyttää tätä oikeuttaan sellaista toimijaa vastaan, joka tarjoaa ostettavaksi tai myy tavaroita toiselle toimijalle, pelkästään sillä perusteella, että tämä voi sitten laskea ne liikkeelle yhteisössä, mitä tilannetta tarkoitetaan kansallisen tuomioistuimen esittämän neljännen kysymyksen e kohdassa.

61 Ensimmäisen kysymyksen toiseen osaan sekä neljänteen ja viidenteen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut käsitteet tavaroiden "tarjoaminen" ja "liikkeelle laskeminen" voivat kattaa sellaisten tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tuotteiden, jotka ovat tullioikeudelliselta asemaltaan muita kuin yhteisötavaroita, tarjoamisen ja vastaavasti myynnin, kun tarjoaminen tapahtuu ja/tai myynti toteutuu sinä aikana, kun tavarat on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn. Tavaramerkin haltija voi kieltää tällaisten tavaroiden tarjoamisen tai myynnin, jos se merkitsee välttämättä tavaramerkillä varustettujen tavaroiden liikkeelle laskemista yhteisössä.

*Todistustaakka*

62 Kun otetaan huomioon viiteen ensimmäiseen kysymykseen annetut vastaukset, on todettava, että kansallinen tuomioistuin kysyy kuudennessa kysymyksessään, minkä osapuolen on pääasiassa käsiteltävänä olevan kaltaisessa tilanteessa esitettävä todisteet seikoista, joiden perusteella direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettua kielto-oikeutta voidaan käyttää.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

63 Class International katsoo, että tavaramerkin haltijan, joka väittää, että tarjoamis- tai myyntitoimet eivät ole lainmukaisia, on näytettävä nämä seikat toteen.

64 Beecham katsoo, että tavaramerkin haltijan velvollisuus on näyttää toteen ainoastaan, että merkkiä on loukattu. Tältä osin sen on näytettävä, että se on tavaramerkin haltija, että tavarat ovat peräisin yhteisön ulkopuolelta ja että ne on tuotu yhteisön alueelle. Tavaramerkin loukkauksesta syytetyn toimijan tehtävänä on näyttää toteen, että sillä on tavaramerkin haltijan suostumus tai että se ei ole käyttänyt tavaramerkkiä elinkeinotoiminnassa ja ettei ole olemassa vaaraa siitä, että se näin tekisi.

65 Komissio toteaa, että kysymystä todistustaakasta ei ole ratkaistu direktiivissä eikä asetuksessa. Direktiivin osalta komissio korostaa, että sen johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että "sekaannusvaaran toteamistavat ja erityisesti todistustaakkaa koskevat kysymykset kuuluvat kansallisen lainsäädännön alaan, eikä tämä direktiivi estä soveltamasta tällaista lainsäädäntöä". Se korostaa myös, että johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa, joka koskee riitoja, todetaan, että "jäsenvaltiot saavat antaa menettelyyn sovellettavat säännökset".

66 Siltä osin kuin kysymys on tavaramerkin haltijan suostumuksesta muiden kuin yhteisötavaroiden tuomiseen yhteisöön, vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee selvästi, että moititun toimijan on näytettävä tämä toteen (em. asia Zino Davidoff ja Levi Strauss, tuomion 53 ja 54 kohta). Jos moitittu toimija ei vetoa tavaramerkin haltijan suostumukseen, hänen on näytettävä kansallisessa tuomioistuimessa toteen, ettei tavaroita tuotu yhteisöön siinä tarkoituksessa, että niitä myytäisiin yhteisössä, ja

että tuonti oli ainoastaan looginen vaihe tavaroiden viemisessä kolmanteen maahan. Komissio huomauttaa kuitenkin, että liian ankarien vaatimusten asettaminen näytölle, joka moititun toimijan on tältä osin esitettävä, saattaisi tehdä näennäiseksi hänen oikeutensa käyttää yhteisöä kauttakulkualueena.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

67 Kansallinen tuomioistuin katsoo pääasiassa, että ei ole näytetty toteen, että tavaroille olisi ollut jo olemassa ostaja, kun ne saapuivat Alankomaihin tai kun ne takavarikoitiin.

68 Tarkoitetun kaltaisessa tilanteessa tavarat ovat säännönmukaisesti ulkoisessa passitusmenettelyssä tai tullivarastointimenettelyssä.

69 Kun näiden suspensiomenettelyjen edellytyksiä noudatetaan, asianomainen toimija on lähtökohtaisesti lainmukaisessa tilanteessa.

70 Toimijan osalta kysymys näytöstä puolestaan tulee esiin riidan syntyhetkellä eli silloin, kun tavaramerkin haltija vetoaa hänellä direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ja asetuksen 9 artiklan 1 kohdan nojalla olevan yksinoikeuden loukkaukseen.

71 Loukkaus, johon voidaan vedota, perustuu joko tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamiseen tai niiden sellaiseen tarjoamiseen tai myymiseen, joka merkitsee väistämättä niiden liikkeelle laskemista yhteisössä.

72 Loukkaus on direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa säädetyn kielto-oikeuden käyttämisen edellytys.

73 On ensin korostettava, että jos todistustaakka tämän loukkauksen osalta kuuluisi jäsenvaltioiden kansallisen oikeuden piiriin, tästä saattaisi seurata, että tavaramerkkien haltijoille annettava suoja vaihtelisi aina kulloisenkin lain mukaan. Tässä tapauksessa ei saavutettaisi direktiivin yhdeksännessä perustelukappaleessa tärkeäksi mainittua tavoitetta, jonka mukaan rekisteröidyt tavaramerkit saavat saman suojan kaikkien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä (ks. direktiivin osalta em. asia Zino Davidoff ja Levi Strauss, tuomion 41 ja 42 kohta).

74 Tämän jälkeen on todettava, että pääasiassa käsiteltävänä olevan kaltaisessa tilanteessa todistustaakan loukkauksen osalta on kuuluttava tavaramerkin haltijalle, joka vetoaa loukkaukseen. Jos todisteet tästä esitetään, moititun toimijan on osoitettava, että on olemassa tavaramerkin haltijan suostumus tavaroiden myyntiin yhteisössä (ks. direktiivin osalta em. asia Zino Davidoff ja Levi Strauss, tuomion 54 kohta).

75 Kuudenteen kysymykseen on siis vastattava, että pääasiassa käsiteltävänä olevan kaltaisessa tilanteessa tavaramerkin haltijan on esitettävä todisteet seikoista, joiden perusteella direktiivin 5 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdassa ja asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettua kielto-oikeutta voidaan käyttää, näyttämällä toteen joko se, että sen tavaramerkillä varustetut tavarat on luovutettu vapaaseen

liikkeeseen, tai se, että on kysymys sellaisesta tarjoamisesta tai myynnistä, joka merkitsee välttämättä niiden liikkeelle laskemista yhteisössä.

## Oikeudenkäyntikulut

76 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**1) Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY 5 artiklan 1 kohtaa ja 3 kohdan c alakohtaa ja yhteisön tavaramerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 9 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että tavaramerkin haltija ei voi kieltää pelkkää tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tavaroiden tuontia yhteisöön ulkoista passitusmenettelyä tai tullivarastointimenettelyä käyttäen, kun tavaroita ei ole jo aiemmin laskettu liikkeelle yhteisössä kyseisen tavaramerkin haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tavaramerkin haltija ei voi asettaa kyseisten tavaroiden ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn asettamisen edellytykseksi sitä, että tavaroiden saapuessa yhteisön alueelle**

**on jo vahvistettu niiden lopullinen määränpää kolmannessa maassa esimerkiksi kauppasopimuksen nojalla.**

**2) Direktiivin 89/104 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ja asetuksen N:o 40/94 9 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut käsitteet tavaroiden "tarjoaminen" ja "liikkeelle laskeminen" voivat kattaa sellaisten tavaramerkillä varustettujen alkuperäisten tuotteiden, jotka ovat tullioikeudelliselta asemaltaan muita kuin yhteisötavaroita, tarjoamisen ja vastaavasti myynnin, kun tarjoaminen tapahtuu ja/tai myynti toteutuu sinä aikana, kun tavarat on asetettu ulkoiseen passitusmenettelyyn tai tullivarastointimenettelyyn. Tavaramerkin haltija voi kieltää tällaisten tavaroiden tarjoamisen tai myynnin, jos se merkitsee välttämättä tavaramerkillä varustettujen tavaroiden liikkeelle laskemista yhteisössä.**

**3) Pääasiassa käsiteltävänä olevan kaltaisessa tilanteessa tavaramerkin haltijan on esitettävä todisteet seikoista, joiden perusteella direktiivin 89/104 5 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdassa ja asetuksen N:o 40/94 9 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettua kielto-oikeutta voidaan käyttää, näyttämällä toteen joko se, että sen tavaramerkillä varustetut tavarat on luovutettu vapaaseen liikkeeseen, tai se, että on kysymys sellaisesta tarjoamisesta tai myynnistä, joka merkitsee välttämättä niiden liikkeelle laskemista yhteisössä.**

Allekirjoitukset